

Vergaderjaar 2005–2006

28 781

Aanpassing van het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Strafvordering en de Wet schadefonds geweldsmisdrijven in verband met de vergoedbaarheid van schade als gevolg van het overlijden of ernstig en blijvend letsel van naasten

D

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR JUSTITIE¹

Vastgesteld 21 maart 2006

De memorie van antwoord gaf de commissie aanleiding tot het maken van de volgende opmerkingen en het stellen van de volgende vragen.

De leden van de vaste commissie voor Justitie hebben met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord. Hierin antwoordt de minister, naar aanleiding van een vraag van de leden van de VVD-fractie, of er gegevens van sociaal-wetenschappelijk onderzoek aanwezig zijn ter ondersteuning van de aannames in het wetsvoorstel, dat hem geen specifiek sociaal-wetenschappelijk onderzoek bekend is dat deze aannames ondersteunt. Vervolgens geeft de minister aan dat dit voor hem aanleiding is geweest om in ook meer brede zin onderzoek te laten verrichten naar de verwachtingen die slachtoffers en hun naasten van het aansprakelijkheidsrecht hebben, en wat in deze hun behoeftes zijn. Dit onderzoek is recent van start gegaan onder leiding van prof. mr. A.J. Akkermans en prof. dr. G. van der Wal, zo blijkt uit de memorie van antwoord.

De leden van de vaste commissie voor Justitie van de Eerste Kamer zouden graag specifiek de inhoud vernemen van de opdracht die aan de onderzoekers is verleend. Tevens zouden zij graag vernemen op welke termijn de uitkomsten van dit onderzoek tegemoet gezien kunnen worden. De uitkomsten van dit onderzoek zouden, naar het oordeel van de leden van de vaste commissie, van groot belang kunnen zijn voor een eventuele affectieschaderegeling en de opzet, aard en inhoud daarvan. Het zou enigszins merkwaardig zijn, zo menen de leden van deze commissie, wanneer eerst een wettelijke regeling voor affectieschade tot stand komt en daarna pas gegevens uit onderzoek beschikbaar komen over verwachtingen en behoeftes van slachtoffers en hun naasten over het aansprakelijkheidsrecht. Is de minister met deze leden van mening dat het aanbeveling verdient de verdere behandeling van dit wetsvoorstel aan te houden totdat rapport is uitgebracht door de beide onderzoekers? Indien dat niet het geval is, kan de minister dan aangeven wat de urgentie is om, zonder dat de uitkomsten van het onderzoek bekend zijn, thans de behandeling van de voorgestelde wettelijke regeling voort te zetten?

Afgezien van deze vraag van de vaste commissie hebben de fracties van het CDA en de VVD nog enkele vragen.

¹ Samenstelling:

Leden: Holdijk (SGP), Wagemakers (CDA), Witteveen (PvdA), De Wolff (GL), Van de Beeten (CDA), (voorzitter), Broekers-Knol (VVD), De Graaf (VVD), Kox (SP), Westerveld (PvdA), Engels (D66), Franken (CDA).
Plv. leden: Schuurman (CU), Pruiksma (CDA), Jurgens (PvdA), Thissen (GL), Dölle (CDA), Rosenthal (VVD), Biermans (VVD), Van Raak (SP), Tan (PvdA), Schuyter (D66), Russell (CDA).

De leden van de **CDA**-fractie hebben met waardering kennis genomen van de memorie van antwoord. De daarin neergelegde beschouwingen dragen bij tot verheldering van de reikwijdte van het hier aan de orde zijnde wetsvoorstel. Op een aantal kwesties zullen deze leden hierna nog nader ingaan. Deze leden hebben overigens nog steeds aanmerkelijke aarzelingen ten aanzien van het voorliggende wetsvoorstel.

De leden van de **VVD**-fractie constateren dat in de memorie van antwoord enkele door hen in het voorlopig verslag gesignaleerde onevenwichtigheden, tegenstrijdigheden en vraagpunten naar hun mening nog niet afdoende beantwoord worden. Zij constateren tevens dat, naar aanleiding van een vraag daarover van de leden van VVD-fractie, de minister vast houdt aan het stelsel om voor de vergoeding van affectieschade een vast bedrag te hanteren. Tegelijkertijd staat in de memorie van antwoord te lezen «Wel is er bewust voor gekozen om bij algemene maatregel van bestuur tevens een grondslag te creëren voor een mogelijk ander stelsel.» De leden van de VVD-fractie vragen zich af hoe deze mogelijkheid om bij AMvB eventueel een ander stelsel te introduceren, zich verhoudt tot de wettelijke regeling. Het komt de leden van de VVD-fractie voor dat de introductie van een mogelijk ander stelsel slechts bij wet in formele zin zou dienen plaats te vinden en niet via een delegatiebepaling. De leden van de **PvdA**-fractie sluiten zich hierbij aan.

Ook de leden van de **CDA**-fractie hebben gelezen dat op pag. 7 van de memorie van antwoord door de minister wordt gesteld dat er eertijds bewust voor is gekozen om bij algemene maatregel van bestuur tevens een grondslag te creëren voor een mogelijk ander stelsel. Daarvan hadden deze leden met verwondering kennis genomen. Zij hadden de indruk dat in de eerdere stukken steeds is aangegeven dat de minister de voorkeur had voor een systeem met vaste bedragen, waarbij elke vorm van verdere differentiatie achterwege wordt gelaten. Begrepen deze leden het goed dat de thans voorgestelde wettekst beoogt een gedifferentieerd systeem eveneens mogelijk te maken? Kan de Minister aangeven welke systemen naar zijn mening in beginsel toelaatbaar zijn, uitgaande van de in het wetsvoorstel gebezigde formuleringen?

De leden van de CDA-fractie stellen vast dat in ieder geval de bestaande rechtspraak zoals die uit gevoerde procedures blijkt, niet noodzaakt tot de hier aan de orde zijnde voorstellen. Hoewel er, naar berekening van de minister, naar schatting jaarlijks 2 800 personen zouden vallen binnen de groep van naasten die bij het voorgestelde nieuwe stelsel een claim zouden kunnen indienen, leggen deze personen zich thans zonder problemen neer bij het feit dat zulks bij het huidige in het wetboek neergelegde stelsel niet mogelijk is. Deze leden is immers vooralsnog niet gebleken van een maatschappelijke druk van enige betekenis die op dit punt aanpassing van het wettelijk stelsel zou voorstaan, terwijl het aantal personen dat tracht vergoeding van affectieschade te verkrijgen via gebruik c.q. misbruik van de weg van shockschade zeer beperkt is.

Deze leden wijzen voorts nog op het door de minister gesignaleerde feit dat in het Verenigd Koninkrijk terzake een wettelijk regime is ingevoerd dat in hoge mate vergelijkbaar is met het in dit wetsvoorstel neergelegde voorstel, terwijl justitiabelen aldaar kritiek hebben op het desbetreffende systeem. Deze leden hebben in dit verband kennis genomen van een in een Engelse krant verschenen artikel handelende over een burger aldaar die zich schriftelijk gewend had tot de Koningin aangezien hij zich persoonlijk beledigd achtte door toekenning aan hem van het in de wet voorziene beperkte bedrag aan affectieschade in het geval van het overlijden van zijn dierbare echtgenote als gevolg van een noodlottig verkeersongeval.

Voormeld gegeven demonstreert dat zeker niet vaststaat dat het in dit wetsvoorstel neergelegde stelsel zal aansluiten bij het rechtsgevoel van alle justitiabelen. Het is geen toeval dat over deze problematiek ten tijde van de invoering van het nieuw BW uitvoerig is gediscussieerd en toen het gevoelen was dat men de mogelijkheid van vergoedbaarheid van affectieschade voor naasten van een slachtoffer niet zou dienen te openen. In de memorie van antwoord wordt door de minister enige malen verwezen naar het rapport van Stichting De Ombudsman over de letselschaderegeling. De in dat rapport neergelegde beschouwingen hebben echter met name betrekking op de positie van het slachtoffer zelf die tracht een adequate schaderegeling te treffen voor het ongeval dat hem getroffen heeft. Naar de indruk van deze leden is de positie van zo'n slachtoffer voor wat betreft de te treffen schaderegeling niet te vergelijken met die van de naasten van het slachtoffer. Een en ander is in de beschouwingen, neergelegd op pag. 4 en 5 memorie van antwoord, onvoldoende onderkend.

Door de minister is aangegeven dat onder (ongewenste) claimcultuur wordt bedoeld op een toename van het aantal en de omvang van schadeclaims. Bij deze definiëring is bij het hier aan de orde zijnde wetsvoorstel derhalve sprake van toename van de claimcultuur. In objectieve zin zal er immers sprake zijn van een toename van het aantal en de omvang van de hier aan de orde zijnde schadeclaims. Kennelijk zullen jaarlijks 2 800 schadeclaims te verwachten zijn, terwijl er thans terzake niet of nauwelijks sprake is van enige schadeclaim, omdat het wettelijk stelsel zulks uitsluit. Door de minister wordt betoogd dat een en ander niet kan worden aangeduid als een negatieve ontwikkeling van de claimcultuur, omdat er in werkelijkheid alleen sprake is van een verdere ontwikkeling van het aansprakelijkheidsrecht. Dat nu lijkt deze leden een woordenspel omdat met de over het algemeen als negatief beoordeelde ontwikkeling van de claimcultuur bedoeld wordt een zodanige ontwikkeling van het aansprakelijkheidsrecht dat zulks leidt tot een toename van het aantal en de omvang van schadeclaims op terreinen waar zulks eerder niet het geval was.

Deze leden hebben voorts in het voorlopig verslag een situatie geschilderd van een noodlottig verkeersongeval waarbij meerdere kinderen van één gezin een ernstig en blijvend letsel oplopen en/of kort daarna overlijden. De aan dit voorbeeld gekoppelde vraagstelling is door de minister onbeantwoord gelaten aangezien broers/zussen onderling niet behoren tot de kring van gerechtigden.

Derhalve thans het voorbeeld van een noodlottig verkeersongeval waarbij zowel de man als de vrouw als gevolg daarvan komen te overlijden. Dit echter met een tijdsverschil van bijvoorbeeld twee maanden. Heeft dan de man een claim uit hoofde van affectieschade als gevolg van het (eerdere) overlijden van zijn vrouw, welke claim dan onderdeel uitmaakt van zijn nalatenschap zodra hij overlijdt. Kunnen de kinderen van bedoeld echtpaar dan vervolgens aanspraak maken op een claim terzake van affectieschade wegens het overlijden van zowel vader als moeder, en daarnaast aanspraak maken op de in de nalatenschap van vader zich bevindende claim terzake van het eerdere overlijden van zijn vrouw?

Daarnaast vroegen deze leden zich overigens af wat de ratio van toekenning van affectieschade aan bijv. een tweejarig kind dat zonder het weten, en derhalve ook zonder affectie te kunnen ondervinden, naaste is van bijv. zijn vader die als gevolg van een verkeersongeval is omgekomen.

Waarom is er overigens voor gekozen om kinderen die bij hun ouders inwonend zijn niet in de onderlinge relatie te rekenen tot de kring van gerechtigden zoals aangegeven in het wetsvoorstel?

Begrepen deze leden het voorgestelde stelsel goed als zij vaststellen dat onder omstandigheden vergoeding van affectieschade zal worden geweigerd aan iemand die in een nauwe band met het slachtoffer staat omdat hij nu eenmaal niet behoort tot de vaste kring van gerechtigden – bijv. een broer ten opzichte van zijn enige zus, beiden wonende bij hun ouders – terwijl daarnaast vergoeding van affectieschade zal plaatsvinden aan personen die mogelijkerwijze geen enkele band hebben met het slachtoffer doch toevallig wel behoren tot de vaste kring van gerechtigden, zoals bijv. een biologische vader ten opzichte van zijn kind, met wie hij al vele jaren geen contact heeft?

De leden van de vaste commissie voor Justitie zien met belangstelling de beantwoording van de minister tegemoet.

De voorzitter van de commissie,
Van de Beeten

De wnd. griffier van de commissie,
Van Dooren